

PROSES DEL
MONTSENY
El primer accident
desgraciat d'aviació

ANTONI ARIET

Com a mostra de la prosa montsenyenca del doctor Ariet, publiquem aquest article que no sabem originàriament per a quina revista el va escriure, però que és interessant perquè ens explica el primer dels tres accidents aeris ocorreguts al Montseny.

Unes jornades enrera esdevingué l'accident catastròfic per la caiguda de l'avió Latécoère número 28 del Servei Aeropostal Casablanca-Toulouse, accident ocorregut el dia 9 del mes de maig de 1933, prop de Viladrau en el paratge anomenat «La roureda de Can Gat».

Relataren el succés la premsa diària de casa nostra i la de part enllà del Pirineu, historiant-lo cada cronista, en bona part, impulsat per la imaginació fantàsica del seu esperit.

Un cop transparentades amb el repòs i el temps les terbolenques afirmacions aduïdes, reïx aviat una més clara visió de l'assumpte i llavors les informacions poden puntualitzar-se amb un caire més veritable.

Retornant, doncs, sobre l'afer, resulta que l'esmentat avió Laté 28, 117 AGI, va sortir de Casablanca amb un passatger per a Toulouse, fent les corresponents escales reglamentàries, una d'elles a Rabat on recullí uns altres dos passatgers (matrimoni).

Essent l'hora fixada pren el vol per Barcelona aterrant a l'Aeròdrom del Prat on omplí el dipòsit de benzina pel consum.

A la poca estona reprèn el vol, eren les dues i tres minuts, per arribar a Toulouse a les cinc hora francesa.

El cel era clapat de núvols, bufant vent de l'E.S.E., variant a N.E. sostenint, però, amb preferència la direcció E. amb intensitat moderada alternant amb alguna ratxa.

A dos quarts de tres menys algun minut volava per damunt de les boires a uns dos mil metres d'altura i al dret del Montseny, descendint poc després per davall de les boires, oïnt-se llavors des de Viladrau que el motor accelerat roncava amb més intensitat de la que ordinàriament acostuma a percebre's des del poble estant.

Aquest soroll intens cridà l'atenció i fou aquest el motiu pel qual hom pogués tenir esment immediat de l'accident que sofrí l'aparell.

Eren llavors dos quarts de tres, i en aquesta hora precisa hom fixa la vista vers l'avió adonant-se que es precipitava vertiginosament produint una remor inusitada que quedà ofegada en brevíssims moments per una formidable detonació, seguida d'un núvol de fum negre i espessíssim que s'enlaira del darrera d'una carena propera a la muntanya d'En Sala, amb la qual cosa pogué precisar-se quasi exactament l'indret del succés.

Havien transcorregut uns vint minuts de la sortida de Barcelona, quan el radiotelegrafista va radiar a Toulouse el telegrama concebut en aquests termes «*Montons au-dessus des nuages: envoyez renseignements météo sur parcours Perpignan-Toulouse*».

Aquest fou el darrer comunicat que envià l'avió. Cinc minuts després es precipitava catastròficament.

Vista la peripècia reveladora del fracàs i coneixedors del tocom on l'escena es desenvolupava, amb la promptitud que l'afert exigia i la llestesa que proporciona l'automòbil particular, ens dirigim vers aquell indret on hi arribem a tres quarts de tres (uns dotze minuts després de l'accident) havent fet un recorregut de cinc kilòmetres.

Arribats que hi fórem, allà en plena natura, el quadre que a la vista es presentà enmarcat per la muntanya i la selva atapeïda, esclatant en flames llengotejants que embolcallen un munt de despulles, robes, papers, fustes tros-sejades, ferramenta esmicolada, engranatges desarticulats, tubs contrets, planxes rebllincades i menudalls ça i lla, tot servint de bressol roent a les víctimes, és colpidor, llastimós i esborronador.

Veure aquelles còrpores ertes, sense un bleix, absentes de tota percepció, i que no poden copsar ni una sola paraula falaguera ni un mot de dolçor que hom voldria dirigir-los-hi pel seu conhort, fa esglaïar.

Hom capeix a l'instant la ineficàcia d'aquests mots així com i també la inutilitat de tot auxili corporal, sols una pregària s'acut per implorar de la divina misericòrdia el repòs etern de les ànimes exilades.

Malgrat l'espectacle basardós ens arriquem a penetrar en la caliuera, atant-sant-nos al cos de les víctimes que romanien separades l'una de l'altra contingudes, però, dins del cercle ardent.

Una plasmació viva de la brutalitat sotraguejadora, reïx arrogantment a nostres ulls.

Es veuen, doncs, les testes esclafades, les cavitats obertes amb les entranyes foragitades, del pit d'una víctima rebot el cor pèndol, d'una altra en penjen les vísceres abdominals i arreu s'observen cames fracturades, braços partits, mans enarpellades, esqueixos de carn, i d'algun cadàver regalima encara un filet de

sang que es dibuixa per damunt de la pell foguejada, palesant tot això la greu mutilació d'aquells éssers que un quart d'hora abans fruïen de la plenitud de la vida volant tranquil·lament per damunt de les boires, cobricelats pel mantell immens de la volta atzurada, i ara en un no res, traspassats, es troben fent via pel corrent atzarós que desemboca en el mar de l'eternitat.

Sis víctimes jeien en aquell llit de martiri, amb posat diferent. Una apareixia de cara a terra en acció rememoradora de sostenir el volant trossos del qual se'n veien encara al seu costat, una altra de positura trabucada tenia un ferro clavat al ventre que li sortia pel carpó. Totes sis foren recollides i conduïdes al Dipòsit judicial per a la seva identificació i per l'ajust de les indispensables tramitacions legals.

De seguida s'avisà per telèfon a l'Aeròdrom del Prat, a la Generalitat de Catalunya, al Govern Civil de Barcelona, al de Girona, al Jutjat d'Instrucció del Partit, a la Guàrdia Civil d'Arbúcies i al Centre Aeropostal de Toulouse.

Assabentat del succés el Cap de l'Aeròdrom del Prat. M. Bedrignans, es personà immediatament a Viladrau i tot seguit ho notificà a la Central de París i a Toulouse, a fi d'obtenir les dades referents al passatge amb les qual pogueren identificar-se aquells dissortats.

De l'enquesta en resultà que l'avió l'ocupaven sis persones, tres tècnics i tres passatgers.

Paul Emler que pilotava l'aparell, de 29 anys d'edat, casat i emmainadat amb tres fills, va néixer a París el 22 de febrer de 1904. Era reputat com a un dels millors caps d'equipatge de l'Aeropostal.

Totalitzava 4.245 hores de vol. Era fill de l'artista de cinema Narlay.

Alfred Guyomar de 28 anys, casat radiotelegrafista d'aviació acompanyava Emler. Nascut el dia 5 de setembre de 1905 a Loannec (Côtes-du-Nord) havia efectuat nombrosos viatges per les línies transafricanes.

René Riguelle, solter, de 32 anys d'edat nascut a Charenton (Seine) el dia 29 desembre de 1901, era també reconegut com a uns dels millors pilots, havent totalitzat 2.345 hores de vol. Regia actualment a Dakar les funcions de Cap del sector de l'Aeropostal.

Després com a passatgers viatjaven M. Ernest Valette, agent marítim de 48 anys, casat, sense fills nascut a Marseille, resident a París d'on havia sortit feia vuit dies i hi retornava el dia de la catàstrofe.

I després el matrimoni M. Jean Subervie de 34 anys de professió metge, nascut a Portet (Gironde), casat amb Madme. Elsita Ottenheim de 29 anys natural de Iquique (Perú), residents a Kemisset (Marroc).

L'endemà al matí arribava a Viladrau el Delegat del Ministeri de l'Aire francès, el General M. Martinot Lagarde, en representació del Govern de la República francesa. Aquest féu tota la campanya de la guerra europea.

Comparegueren també M. Serres, director de l'Aeropostal de Toulouse i Mm. M. Poirier inspector de material de la Companyia, i M. Pucheu representant a Barcelona de la Cie. Gle. Aeropostal.

Vingueren a més família dels difunts, M. A Subervie, germà i Mdme. Valette esposa, l'un vingut de Bordeaux i l'altre de París.

L'endemà dia se celebrà un ofici funeral en sufragi de les víctimes, assistint-hi tots els representants francesos i els familiars, nombrós poble i autoritats del mateix, essent l'ofertori de llarga durada.

Sortint de l'ofici i en la placeta del davant de l'Església el General Martinot el qual fou presentat per l'Alcalde, pronuncià un sentit parlament remarcant els fets importants i el sacrifici realitzat pels arriscats aviadors honor de la França, donant ensems les gràcies al poble i a les autoritats de Viladrau per la diligència manifestada en aquest trànsit fortuït en pro de les víctimes traspasades, les quals, digué, si bé ara són separades de nosaltres, esperem no obstant retrobar-les en el darrer destí de la nostra eternitat, palesant evidentment amb aquestes paraules una fe gran i una sinceritat de creences religioses molt dignes d'ésser imitades pels qui negligeixen la vida posterior i per aquells governs que actuen en sentit contrari i que solament feren acte de presència en aquest cas de notòria gravetat esdevingut a uns estrangers en el paratge muntanyós de la nostra terra.

Demostraren, endemés llurs bons sentiments els familiars dels infortunats, deixant al nostre rector una bona almoina per als pobres de la feligresia, expressant el seu desig en una carta plena d'agraïment i amarada de convicció religiosa.

A la matinada següent els cossos foren col·locats en els respectius taüts per conduir-los a Toulouse, ciutat on els reberen amb sentides manifestacions de condol i on celebraren també un ofici funeral, i un cop finida la cerimònia religiosa portaren al camp sagrat del repòs els cadàvers dels aviadors, éssent els altres conduïts vers les respectives feligresies dels seus familiars.

Pel que pertoca a l'origen de la desgràcia, estan els tècnics que aquesta fou deguda no a deficiència del material de l'aparell, el qual sols tenia 360 hores de vol, propulsat per un motor «Hispano-Suïssa» de 550 cavalls que portava únicament 30 hores de funcionament, posseïnt, doncs, un material perfecte el qual funcionà amb regularitat fins a l'últim moment, sinó que l'accident ha estat degut al vol de l'avió per dins d'una boira tempestuosa molt important que arrossegà l'aparell vers l'interior del barranc, produint-se un remolí molt intens.

La violència d'aquest xuclador fou tan gran que els pilots per sortir del barranc, hagueren de fer diverses maniobres extremadament ràpides i gairebé acrobàtiques.

Fou, en aquests moments, l'avió obligat a fer una inversió completa, però un nou remolí li feu donar la volta bruscament perdent les ales les quals saltaren quedant-se uns 200 metres enrera del lloc on va anar-se precipitar l'avió el qual sembla que seguí impusat per la força del motor, però, sense sosteniment per manca d'ales hagué de caure fatalment contra terra, produint-se amb la topada impetuosa una formidable explosió rebentant-se el dipòsit de gasolina que en inflamar-se calà foc cremant la quasi totalitat dels efectes continguts, restes d'aparell i persones.

Per la Companyia Aeropostal, representa la pèrdua d'un avió esplèndid i modern exemplar del tipus «Laté 28», amb una cabina per a 8 persones, calculat en 250.000 francs i 150.000 el valor del motor a més l'aparell, de ràdio i altres objectes que sumat en conjunt portaran un muntant de 1.500.000 frs. i les de més doldre concernents a la fallida dels reputats funcionaris tècnics aviadors com també la dels passatgers que han deixat un lloc buit en la llar de les respectives famílies.

Les autoritats totes de Viladrau prengueren part activíssima en aquelles hores d'angoixa, desvivint-se, ja que més no podien fer un cop consumat el fet, per alleugerir les tramitacions reglamentàries; així l'Alcaldia com el Jutjat prestaren els serveis corresponents dins de les pròpies atribucions.

L'autoritat eclesiàstica i la sanitària hi assistiren per ajudar amb els respectius serveis professionals i fins el Sometent hi acudí amb el Cap i homes del poble.

I per a consolidar l'acte de sentiment afectuós de tot el poble demostrat en aquest succés de trisa recordança i d'una transcendència històrica pels anys de l'aviació, l'Alcalde convocà l'Ajuntament en sessió extraordinària, en la qual després de ressenyar el fet amb frases sinceres dedicant el merescut elogi als arriscats aviadors i un record als nobles passatgers, proposà al Consistori que volgués fer constar en acta la condolença de la Corporació municipal per a major satisfacció dels familiars i interessats corresponents.

I els senyors regidors que abundaven en idèntic sentir s'adhereixen a la proposició i així s'acordà per unanimitat, ultra enviar-ne còpies certificades de l'acta al Govern de la República francesa i a l'Ajuntament de Toulouse, les quals foren trameses per la via diplomàtica als esmentats Centres.

Viladrau 15 de juny de 1933.